

Heiligen zijn vrolijke mensen

Preek over Psalm 2:4

Te lezen: Psalm 2

Beste mensen, we hebben een God die lachen kan! Daar wil ik het vanmorgen met u over hebben.

Misschien dat u dit maar een platvloers, ongeestelijk, wat gênant onderwerp vindt. Een lachende God.... Tja.... Kan dat wel?

Als het in een preek gaat over de toornende God, gaat bijna iedereen wat rechter op zitten. En God die boos is op ons zondige mensen.... Dat is echt God!

Niet helemaal, gelukkig. Want God is ook barmhartig. Maar toch: Een boos en streng kijkende God: Dat is een beeld van God waarvan we wel een plaatje in ons christelijk fotoalbum hebben.

Ergens in dat christelijk fotoalbum, opgeborgen in een la van ons hart, komt ook wel het beeld voor van een wenende Jezus.

Jezus weende bij het graf van Lazarus.

Jezus hilde over Jeruzalem. Vlak vóór Hij zou sterven vergoot Hij tranen over de zonden van de stad en haar inwoners.

Een huilende God.... Dat gaat te ver.

Maar het beeld van de Zoon van God die om ons en met ons huilt: Dat is een dierbaar plaatje, zorgvuldig opgeborgen in ons gelovig hart.

Je mag preken over God die boos is, over God die liefheeft, over Zijn Zoon die huilt. Maar een lachende God.... We draaien een beetje ongemakkelijk op onze stoel in de kerk heen en weer. We voelen ons een beetje opgelaten. Een lachende God.... Is dat niet een wat gênante oppervlakkige gedachte?

Ik denk dat we als christenen met een lachende God moeite hebben, omdat we met het lachen zelf moeite hebben.

We zijn natuurlijk als gelovigen, bijna sinds mensenheugenis, ongelofelijk ernstig! En we nemen alles ernstig! Ernst is bijna ons handelsmerk!

Ongelovigen maken overal grapjes over, of nog erger: ze tappen moppen, nota bene vaak over de meest serieuze dingen!

Ik zal u er een vertellen op voorwaarde dat u niet doorvertelt dat u hem van mij hebt. Het is een mop die speelt in de tijd van de ramp met de kerncentrale in Tsjernobyl. Dat was een heel ernstige tijd. Je mocht geen spinazie eten. De koeien moesten de stal in. Er loopt nu nog een proces tegen boeren die hun koeien wel in de wei lieten lopen. In die angstige tijd had het ministerie van volksgezondheid in Den Haag een speciaal telefoonnummer geopend voor het beantwoorden van vragen die verband hielden met het gevaar op radioactieve besmetting. Toen is het gebeurd dat een bezorgde moeder vroeg of ze onder deze omstandigheden haar 2-jarig dochttertje wel

buiten op het grasveld in de achtertuin mocht laten spelen. De deskundige van het ministerie van volksgezondheid antwoordde: 'Mevrouw dat kunt u rustig doen, mits u haar niet melkt'.

Hoe halen mensen het in hun hoofd om over zulke ernstige dingen als een kernramp grapjes te maken! Dat is van de wereld! Die kan alleen maar met een mop aan de vreselijke dingen van het leven voorbij lopen!

Christenen, en zeker de protestanten, hebben moeite met lachen. De wereld is heel ernstig. En we nemen haar heel ernstig. Doodernstig.

En toch staat van God geschreven, in een heel ernstige situatie: 'Die in de hemel zetelt, lacht'!

We hebben een God die lachen kan!

De situatie waarin Psalm 2 speelt is een heel ernstige. We lezen:

'De koningen der aarde scharen zich in slagorde en de machthebbers spannen samen tegen de Heer en zijn gezalfde'.

Er is sprake van een wereldomspannende actie om God aan de kant te zetten. De groten van deze wereld, degenen die de touwtjes in handen hebben, of denken te hebben: koningen, presidenten, generaals, leiders van multinationals, knappe wetenschapsmensen, gevierde schrijvers die met hun boeken het denken van mensen bepalen en geestelijke trendsetters zijn, proberen God en Zijn Zoon de macht op aarde te ontnemen. De groten der aarde roepen in koor: 'Laat ons hun banden verscheuren en hun touwen van ons werpen!'.

Dat liegt er niet om: Weg met God! Godsdienst is als een strop om je nek of als boeien aan handen en voeten. Weg er mee!

We zullen het leven op aarde nu in eigen handen gaan nemen!

Dat is een heel ernstige situatie! En wat doet God? Hij lacht!

'Die in de hemel zetelt lacht, de Here spot met hen'.

Kan dat eigenlijk wel? Is daar de situatie wel naar? Is dat wel een passende reactie?

Neemt God de ernstige situatie wel serieus?

Dat is nu één van de geheimen van echte humor: Er wordt gelachen wanneer dit eigenlijk niet kan. Dat is goddelijke humor. En misschien mag je zeggen: dat iets goddelijks in alle echte humor zit. Er wordt gelachen terwijl het eigenlijk niet kan.

Het is denk ik niet toevallig dat met name het joodse volk zo'n hoog ontwikkeld gevoel voor humor heeft. 'Joodse humor': dat is een begrip. Het lachen is de Jood nooit vergaan. Zelfs onder de meest ellendige omstandigheden, zelfs in de concentratiekampen wisten Joden grappen te vertellen.

De God van Israël weet wat lachen is.

Ook Israël weet wat lachen is; zelfs en juist als er niets te lachen lijkt. Dat is de goddelijke kant van humor.

Wat is de diepste reden van het lachen van God in Psalm 2?

Dat is de zekerheid van Gods uiteindelijke overwinning. De machtigen van deze wereld proberen God aan de kant te zetten. Maar God moet er om lachen. Wat willen die koningen en andere grootheden eigenlijk??

In vers 6 reageert God met: 'Ik heb toch mijn koning gesteld over Sion, mijn heilige berg?' Wat willen ze eigenlijk?

Het is al beslist wie het in Sion, in Jeruzalem voor het zeggen heeft. Het ligt al vast wie vanuit Jeruzalem over de gehele wereld zal regeren. God heeft een koning aangesteld die tenslotte aan het eind van een wereldgeschiedenis vol crises, over de gehele aarde zal heersen. De gerechtigheid en de vrede in het rijk van deze koning zullen heersen van zee tot zee.

Deze Koning over Jeruzalem en tenslotte over de gehele aarde is de Zoon van God. In vers 7, 8 spreekt God deze koning aan met de woorden:

'Mijn Zoon zijt gij, Ik heb u heden verwekt. Vraag Mij en Ik zal volken geven tot uw erfdeel, de einden der aarde tot uw bezit'.

Als christelijke gemeente weten we dat die Koning onze Heer en Heiland Jezus Christus is. Jezus, die bij zijn hemelvaart tegen zijn discipelen zei: 'Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde'. Koning Jezus die eens terug zal komen op deze aarde om zijn heerschappij er in alle volledigheid te vestigen.

Dat is de reden van het lachen van God in Psalm 2. De situatie is heel ernstig. Alle politieke, economische, sociale en culturele analyses zijn somber over de toekomst van God op aarde. De deskundigen geven God niet veel kans meer. Maar God lacht. Want de overwinning van Zijn Zoon, de Messias, de Christus staat vast.

Daarom lacht God, terwijl er niets te lachen lijkt. Dat is goddelijke humor. Dat is de goddelijke kant van alle echte humor. Er wordt gelachen terwijl het eigenlijk niet kan.

Christenen hebben vaak moeite met lachen. De wereld is ernstig en we moeten haar ernstig nemen.

Lachen kan eigenlijk niet. En spotten is natuurlijk helemaal verkeerd.

Ik kan me uit mijn kinderjaren herinneren dat er bij ons thuis en in gezelschap van christenen een wat merkwaardige sfeer hing rond de namen van Toon Hermans en Wim Kan. Het kòn eigenlijk niet. Maar het was toch wel leuk. Wat later raakte de volgorde omgekeerd: Het was wel leuk, maar het kòn eigenlijk niet. De gek steken met ernstige mensen en ernstige toestanden! Foei!

Maar soms hoorde je op de radio dan toch iets van Wim Kan. Een oudejaarsavondconference die toch was aangezet. We zaten dan in een kring om de radio en stelden van grap tot grap vast of we met de zaal mee konden lachen. En dat deden we door op het gezicht van vader te letten.

En soms vond je dat je eigenlijk niet kon lachen, maar je moèst gewoon. Je kon er niets aan doen. Dan hoorde je een onderdrukt besmuikt gegiechel.

Als volwassen mens, en naar ik hoop ook een beetje als volwassen christen, denk ik nu: Wat een onzin! Om niet de gek te durven steken met ernstige mensen en ernstige

toestanden die goed beschouwd alleen maar belachelijk zijn. Het is zelfs christelijk om daar doorheen te prikken!

In Psalm 2 prikt een lachende en spottende God heen door de gewichtigdoenerij en de machtswaanzin van de groten der aarde. Kinderen van God zouden veel meer moeten durven lachen en spotten. Er bestaat zoiets als een heilige spot.

Wim Kan werd wel verweten dat hij ministers en andere belangrijke personen belachelijk maakte. Zijn reactie was: 'Ik maak niemand belachelijk! Ik kan jullie alleen laten lachen om iemand die zichzelf al belachelijk heeft gemaakt!'

Als christenen kunnen we van wijlen Wim Kan nog wat leren. In Naam van God de belachelijkheid van gewichtigdoenerij aan de kaak te stellen.

En de geleerdheid van geleerden en hun pretenties.

En de macht van machtigen.

En de rijkdom van rijken.

En noem maar op.... Het is heel christelijk om daar hard om te lachen!

Elke gemeente heeft wel een zangkoor. Vele hebben ook nog een muziekgroep. En gespreksgroepen. Voor zover ik weet is er geen gemeente met een cabaretgroep. Dat is betreuenswaardig. Het is ook een gemiste kans voor evangelisatiewerk.

Mensen op scherpe wijze de belachelijkheid en de dubbelzinnigheid van hun leven laten zien.... Mensen in Naam van God en van zijn Koninkrijk om zichzelf laten lachen.... Dat kan heel goed het begin zijn van verkondiging van het echte leven dat je hebt als je Jezus Christus navolgt.

Lachen en spotten kunnen heel christelijk zijn. Want we hebben een God van Wie geschreven staat: 'Die in de hemel zetelt lacht, de Here spot met hen'.

De goddelijke kant van humor: Kunnen lachen als er niets te lachen lijkt.

Wie gelooft in de opstanding van Jezus Christus, heeft van God ook gevoel voor humor gekregen.

Paulus had dat gevoel voor humor.

In de eerste brief aan de Korinthiërs schrijft hij over het geloof in de opstanding van Jezus Christus. En dan lacht hij de dood recht in zijn gezicht uit.

In 1 Korinthiërs 15 drijft hij de spot met de dood:

'Dood waar is uw overwinning?

Dood waar is uw prikkel?'

Dat is een vorm van heilig christelijk cabaret: op een kerkhof de dood in zijn gezicht uitlachen. Kunnen lachen terwijl er niets te lachen lijkt. Omdat Jezus Christus is opgestaan. Omdat het Koninkrijk van God vaststaat.

We hebben een God die kan lachen en spotten. Als kinderen van God mogen we ook lachen en spotten. Gevoel voor humor is een gave van God.

Er moet echter één ding bij gezegd worden.

Christenen kunnen alleen maar op een heilige manier lachen en spotten, als ze ook om zichzelf kunnen lachen. Bij humor als gave van God hoort ook de zelfspot. Christenen mogen lachen om de macht van de machtigen, en de geleerdheid van geleerden, en de rijkdom van rijken, en de gewichtigheid van gewichtigen. Maar dat gaat op de lange duur alleen maar goed als we als christenen ook om onszelf kunnen lachen. Christenen die zichzelf alleen maar serieus nemen.... Dat gaat na verloop van tijd geheid mis!

Humor als gave van God. Dat is kunnen lachen om dingen, ook om heel ernstige dingen. Er om kunnen lachen omdat je gezien hebt dat ze belachelijk zijn, als je ze bekijkt in het licht van de toekomst van Christus en zijn rijk.

Maar laten we wel wezen. Dan is er ook aan ons christenen veel dat ten diepste belachelijk is.

Wat kunnen we zwaarwichtig praten!

Wat kunnen we ons in discussies aanstellen of we de wijsheid in pacht hebben!

Wat kunnen we plechtig doen in een kerkdienst, met een huilend kind erbij is het al geen eredienst meer!, en draaien we ons verstoord om naar de ouders.

Wat kunnen we dubbelzinnig zijn! In de 'Trouw' van gisteren stond een cartoon over veranderende zeden onder christenen. Een moeder zegt op zondag tegen haar zoon: Je mag vandaag niet voor op straat voetballen! Als je wilt voetballen moet je dat achter in de tuin doen. Reactie zoon: Is het achter geen zondag?

Als christenen zijn we nog niet die we eens zijn zullen. En daarom moeten we om onszelf kunnen lachen. Humor en heiliging van het leven horen bij elkaar. Heiligen zijn vrolijke mensen. Ze zitten vol zelfspot.

Amen.